Redacţiunea, Administraţiunea şi Tipografia:
Braşovu, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primescŭ.
Manuscripte nu se retrimitŭ.
Birourile de anunciurĭ:
Braşovu, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30.
Inserate mai primescŭ în Viena R. Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), H. Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Dannenberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Preţulŭ inserţiunilorŭ: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina a III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULU LVI.

„Gazeta" ese în fiă-care ḑi

Abonamente pentru Austro-Ungaria.
Pe un anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe anŭ.

Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.

Abonamentulŭ pentru Brasovŭ
a administraţiune, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30 etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 276. Braşovŭ, Lunĭ-Marţĭ, 14 (26) Decemvre 1893.

„Politică de împăcare".

I.

Braşovŭ 13 Decemvre v.

C'unŭ articulŭ, care pórtă titlulŭ de mai susŭ, debutéză oficiósa „*Pester Correspondenz*" dela 22 Decemvre a. c. în modŭ fórte bătătorŭ la ochĭ, aşa că nu mai póte fi îndoială despre aceea, că inspiraţia a primit'o chiar dela ministeriulŭ de interne.

In acestŭ articulŭ se aducŭ elogiurile cele mai estravagante ministrului de interne Hieronymi pentru „politica sa de împăcare, şi de aplanare a diferenţelorŭ, neînţelegerilorŭ şi urelorŭ naţionale."

Far' de voie trebuie sĕ-şĭ pună orĭ-ce omŭ nepreocupatŭ întrebarea: ce s'a întêmplatŭ în timpulŭ din urmă, de când e Hieronymi ministru, ca sĕ justifice câtu-şi de puţinŭ glorificarea acestuia ca „nobilŭ patriotŭ" şi „înţeleptŭ omŭ de statŭ" a cărui „inimă generósă dirigeată de unŭ spiritŭ clarŭ" a „electrisatŭ opiniunea publică a Ungariei" şi a câştigat'o pentru idea politicei de împăcare?

Noi nu scimŭ nimicŭ, n'amŭ auḑitŭ, n'amŭ vĕḑutŭ nimicŭ ce ni-ar puté îndreptăţĭ a crede, că Ungurii dela putere suntŭ conduşĭ de idea împăcării cu Româniĭ. Din contra scimŭ, auḑimŭ şi vedemŭ sevêrşindu-se ḑilnicŭ din partea ocârmuirei şi a organelorŭ ei fapte, carĭ sunt atâtŭ de duşmănóse naţiunei române, drepturilorŭ şi aspiraţiunilorŭ ei, încâtŭ pe basa lorŭ trebue sĕ ḑicemŭ, că nicĭ odată raporturile dintre Maghiarĭ şi Românĭ n'au fostŭ mai încordate ca acuma.

Orĭ dóră prigonirea în stilŭ mare a comitetului partidei nóstre naţionale pentru o petiţiă la Corónă sĕ fiă unŭ semnŭ, că cei dela putere voiescŭ sĕ impace diverginţele şi neînţelegerile naţionale? Mĕsurile vexatóre absolutistice luate de curêndŭ în contra ḑiarelorŭ române „Tribuna" şi „Fóia Poporului" sĕ fiă o dovadă pentru simţulŭ conciliantŭ şi de echitate alŭ lorŭ? Nesfêrşitele procese politice puse la cale pentru suprimarea manifestaţiunei sentimentelorŭ naţionale prin graiu şi în scrisŭ şi condamnările aspre, cu carĭ sĕ sfêrşescŭ aceste procese, sĕ fiă óre unŭ viu documentŭ pentru spiritulŭ conciliantŭ de care ar fi condusă aḑĭ opiniunea publică maghiară? Petiţiunile ce sĕ adreséză la dietă din partea comitatelorŭ maghiare pentru suprimarea nisuinţelorŭ naţionale române pe tóte terenele şi carĭ suntŭ sprijinite de propunerile, care de care mai duşmănóse, ce le facŭ în dietă deputaţiĭ ungurĭ, făra deosebire de partidŭ, în detrimentulŭ liberei desvoltărĭ şi a culturii naţionale a Românilorŭ, sĕ fiă óre substratulŭ unei sincere apropierĭ şi înfrăţirĭ între Românĭ şi Maghiarĭ?

Nu, tóte aceste fapte, ce nu se potŭ nega, n'au nicĭ o importanţă pentru fóia oficiósă unguréscă. „Pester Correspondenz" este însufleţită numai de „*cuvintele* cordiale şi încuragiatóre", ce le-a trimesŭ d-lŭ Hieronymi la Cluşiu pentru „promovarea frăţietăţii între Maghiarĭ şi Românĭ". Aceste cuvinte adresate modestului şefŭ alŭ Karpat-egyletului din Cluşiu din partea „atotŭ puternicului capŭ alŭ administraţiei interne", sĕ fi electrisatŭ într'atâta opiniunea publică a Ungariei, încâtŭ acésta este aḑĭ pĕtrunsă de „idea unei politice de împăcare şi de aplanare a diferenţelorŭ, neînţelegerilorŭ şi urelorŭ naţionale, pe care a inaugurat'o ministrulŭ Hieronymi şi pe care a începutŭ acuma a-o traduce în fapte în cerculŭ sĕu de activitate".

Aşadéră mamelucii lui Hieronymi suntŭ de acea credinţă, că acesta are puterea magică de a face prin vorbe cordiale şi încuragiătóre sĕ dispară deodată ca în poveştĭ, divergenţele, neînţelegerile şi urele naţionale, carĭ într'o miiă de anĭ, de când esistă statulŭ ungarŭ, nu s'au pututŭ delătura, şi acésta tocmai într'unŭ timpŭ, când aceste divergenţe, neînţelegerĭ şi ure au ajunsŭ culmea lorŭ.

Intr'adevĕrŭ ar trebui sĕ admiramŭ pe oficioşii ungurĭ pentru fantasia cutezată, ce-o desfăşură, décă nu amŭ sci ce soiu de mamelucĭ suntŭ şi cu câtă perversitate sciu sĕ pledeze pentru causa nedréptă a celorŭ ce-i plătescŭ.

Avut'au tóte guvernele şi sistemele, ce s'au succedatŭ dela 1848 încóce, mamelucii lorŭ, dér la atâta virtuositate n'au adus'o până acuma nicĭ unii.

Fost'a încunjuratŭ şi puterniculŭ ministru de statŭ de odinióră, Schmerling, de o cétă destulŭ de respectabilă de mamelucĭ, pe când se lupta pentru a aduce pe Ungurĭ la ascultare şi a-i face sĕ se închine sistemului sĕu politicŭ. Şi nu erau atâtŭ de amărite raporturile guvernului austriacŭ cu Ungurii, cum suntŭ aḑĭ raporturile nóstre cu guvernulŭ ungurescŭ. Dér nimĕnui din céta adicţilorŭ puternicului ministru de statŭ nu i-ar fi venitŭ în minte, că divergenţele Nemţilorŭ din Reichsrath cu Ungurii, s'ar puté aplana cu vorbe cordiale şi încuragiatóre de frăţietate, pronunţate din parte-i.

Acésta metodă de a împăca popóre întregĭ cu vorbe frumóse este invenţiunea esclusivă a sistemului maghiarismului violentŭ, care ar vrea sĕ ne desnaţionaliseze şi totuşĭ sĕ trécă de sistemulŭ celŭ mai marinimosŭ şi liberalŭ.

Procesulŭ pentru Memorandŭ.

La însciinţarea, ce s'a făcutŭ acusaţilorŭ în procesulŭ Memorandului din partea tribunalului din Cluşiu, că suntŭ citaţĭ pe ḑiua de 23 Ianuarie înaintea Curţii cu juraţĭ, d-lu advocatŭ **Iuliu Coroianu**, unulŭ dintre acusaţĭ, a făcutŭ în afacerea legei de uniune o representaţiune la tribunalŭ. Acéstă representaţiune o lăsămŭ sĕ urmeze după „Ellenzék", care ḑice, că în acéstă cestiune se aştéptă cu mare curiositate decisiunea tribunalului:

Ilustre d-le Preşedinte de tribunalŭ, ca Preşedinte alŭ judecătoriei de pressă!

Actulŭ de acusaţiune presentatŭ de stimabilulŭ d-nŭ procurorŭ supremŭ reg. din Cluşiu la 9 Decemvre a. c. nr. trib. 83, datatŭ sub nr. 4412—1893, îmânatŭ mie la 17 luna curentă, are astfeliu de două momente meritorie principale, carĭ după cea mai bună convingere a mea, e absolutŭ imposibilŭ de-a fi judecate din partea curţii cu juraţĭ în modŭ justŭ şi meritoricŭ, fără de a se asculta mai 'nainte nisce esperţĭ neescepţionabilĭ şi nisce martorĭ asupra faptelorŭ petrecute.

Unulŭ dintre aceste momente se refere la dovedirea unorŭ pasage incriminate în actulŭ de acusaţiune şi estrase din Memorandulŭ adresatŭ şi presentatŭ din însărcinarea alegĕtorilorŭ poporului românŭ Maiestăţii Sale împĕrătescĭ şi apostolice regescĭ, prea înaltului nostru domnitorŭ şi rege, întru câtŭ aceste pasage se referŭ la dreptulŭ publicŭ alŭ patriei nóstre şi la desvoltarea istorică a acestui dreptŭ publicŭ; apoi întru câtŭ ele suntŭ de natură de dreptŭ publicŭ istoricŭ de statŭ, cum şi întru câtŭ ele stau în consonanţă cu evenimentele legislative ale patriei nóstre petrecute în timpulŭ dela 1848—1866.

Alŭ doilea momentŭ însĕ se referă la combaterea, eventualŭ la dovedirea aserţiunei cuprinse în acelaşŭ actŭ de acusaţiune, că adecă tipărirea Memorandului incriminatŭ şi traducerea şi tipărirea lui în limba maghiară, germană, francesă şi română, cum şi distribuirea acelora s'a făcutŭ în urma hotărîrei şi a mĕsurilorŭ luate de comitetulŭ esecutivŭ de 25 alŭ partidei naţionale române.

Stabilirea punctului primŭ prin esperţĭ pentru aceea este de lipsă, fiindcă atâtŭ în memorandŭ către Majestate, câtŭ şi în orĭ-care altŭ modŭ, descrierea, discutarea şi apreţiarea din punctŭ de vedere istoricŭ-juridicŭ pe calea pressei a desvoltărei istorice a dreptului publicŭ alŭ pa-

---

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS."

Gloria „Valachilorŭ".

Tótă lumea se plânge în contra scârbosului şovinismŭ maghiarŭ. Pentru acestŭ şovinismŭ a devenitŭ modă, de a detrage din caracterulŭ poporului românŭ tótă virtutea militară.

Celŭ ce cunósce însĕ relaţiunile din acéstă ţéră, nu se va mira de locŭ, ci le va privi cu milă, ca pe nisce svêrcolirĭ ale muribundului,—acela e paiulŭ plutindŭ, de care se acaţă celŭ ce vré sĕ se înece.

Nu nisce amărîţĭ scriblerĭ jidano-maghiarĭ vorŭ fi în stare sĕ întunece „gloria Valachilorŭ". Aspern, Magenta, Solferino, Königgrätz, Custozza şi o mulţime de câmpurĭ de bătăliă, au eternisatŭ în istoria militară antică şi modernă, ceea ce împĕratulŭ nostru într'unŭ singurŭ cuvêntŭ a esprimatŭ: „Virtus romana rediviva"

Şovinismulŭ crede a face o folositóre „*politică*", presentândŭ pe „Valachĭ" ca pe nisce laşĭ şi ómenĭ ticăloşĭ, fără viitorŭ. Lumea însĕ la momentŭ pricepe: *unde dă şi unde crepă.* Apoi 'şĭ aduce aminte de sdrobitórea sentinţă a lui I. C. Bluntschli (Geschichte des allgemeinen Staatsrechtes): „O doctrină de prudenţă, care este indiferentă cu morala, nu mai merită a fi numită politică, de-óre-ce ea convine numai unei cete de bandiţĭ".

Marea nefericire a acestei ţĕrĭ e, că suntŭ chiar ómenĭ serioşĭ între Maghiarĭ, carĭ credŭ, că Românii şi Maghiarii n'ar puté trăi în acéstă ţéră fericiţĭ, alăturea unii lângă alţii, ci că neapĕratŭ trebue sĕ fiă care-va dintre ei nimicitŭ. Negreşitŭ, că altcum nu se póte, îndată ce te-ai pusŭ pe terenulŭ „poporului domnitorŭ" (Herrscher-Volk), căcĭ: două săbii nu încapŭ într'o técă.

Românulŭ nu vré sĕ domnéscă peste alţii, dér viu nicĭ va suferi vre-odată de bună voiă jugulŭ şovinismului.

In dieta anului 1863/4 Românii au avutŭ absolută majoritate, din causă, că numai puţinĭ Maghiarĭ au întratŭ în dietă. Desfidŭ pe orĭ şi cine sĕ'mĭ arete unŭ singurŭ paragrafŭ, votatŭ atuncĭ, care ar nedreptăţi pe alte naţiunĭ şi ar favorisa pe Românĭ.

In luna lui Maiu 1887, cu ocasiunea trecerii regelui Carolŭ de Hohenzollern prin Budapesta la Berlinŭ, „Budapesti Hirlap" aduse unŭ primŭ articulŭ însemnatŭ, în care între altele dice:

„Va veni timpulŭ, nu peste multŭ, când némulŭ ungurescŭ va avé sĕ se rĕsboiéscă pe viaţă şi mórte cu némulŭ românescŭ pentru stăpânirea Ardealului. Dée Dumneḑeu, ca acésta numai peste o sută de anĭ sĕ se'ntêmple" etc.

Care va sĕ dică: Mĕi Valachŭ prostŭ, aştéptă tu una sută de anĭ, în acestŭ timpŭ vomŭ face noi din cei trei milióne de Românĭ, décă nu Maghiarĭ curaţĭ, dér celŭ puţinŭ trei milióne de Pituk Béla şi Moldován Gergely, restulŭ se'nţelege de sine: domnirea maghiară până la marea négră.

Prostulŭ de „Valachŭ" însĕ nu vré sĕ aştepte „o sută de anĭ." Elŭ se bate la „Plevna", de unde se întórce încărcatŭ de gloriă, îşĭ întemeiază unŭ regatŭ independentŭ şi se arată Europei în întréga lui valóre.

Paserea, care „mălaiu viséze" îşĭ pune deocamdată pofta în cuiu. Se pune însĕ pe lucru şi înfiinţéză „Kultur-egyletul" cu speranţa, ca într'o sută de anĭ sĕ ne „pituc-éscă."

Atuncĭ vre-o câţĭ-va bărbaţĭ românĭ fruntaşĭ se hotărescŭ a *traduce statutele „Kultur-egyletului" din cuvêntŭ în cuvêntŭ, în limba română, şi cerŭ, ca se li-se concédă şi Românilorŭ de-a înfiinţa o reuniune, pentru cultivarea şi apĕrarea naţiunei române, sub numele: „Opinca română" (Oláh bocskor).* Rĕspunsulŭ a fostŭ negativŭ.

Cele întêmplate de atuncĭ, până în diua de aḑĭ, ne dovedescŭ, mai pre susŭ de tótă îndoiala, că nervositatea „jupânilorŭ" vine d'acolo, că Românii nu-sŭ aplecaţĭ sĕ aştepte o sută de anĭ, cu mânile în sînŭ, c'unŭ fatalismŭ turcescŭ, pân'ce ne vorŭ îmbĕta, vreamŭ sĕ dicŭ, adăpa *în cultura egyletului.* Hinc illae lacrime!

Altcum nicĭ nu póte fi în interesŭ maghiarŭ a aştepta o sută de anĭ, pentru-